

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Koprivnica

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

HRVATSKA POLJOPRIVREDNA AGENCIJA

Koprivnica, kolovoz 2015.

SADRŽAJ

stranica

I.	PODACI O AGENCIJI	2
	Djelokrug i unutarnje ustrojstvo	2
	Planiranje	3
	Financijski izvještaji	3
II.	REVIZIJA ZA 2014.	8
	Ciljevi i područja revizije	8
	Metode i postupci revizije	8
	Nalaz za 2014.	9
III.	MIŠLJENJE	21

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
Područni ured Koprivnica

KLASA: 041-01/15-01/8
URBROJ: 613-08-15-8

Koprivnica, 24. kolovoza 2015.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ FINACIJSKOJ REVIZIJI
HRVATSKE POLJOPRIVREDNE AGENCIJE ZA 2014.

Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je financijska revizija kojom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje Hrvatske poljoprivredne agencije (dalje u tekstu: Agencija) za 2014.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni od 5. veljače do 24. kolovoza 2015.

I. PODACI O AGENCIJI

Djelokrug i unutarnje ustrojstvo

Djelokrug Agencije je utvrđen odredbama Uredbe o Hrvatskoj poljoprivrednoj agenciji (Narodne novine 63/94, 93/96, 11/97, 48/00, 8/01, 78/03, 28/09 i 106/12) i Statutom. Osnovana je 1994. u svrhu provedbe djelatnosti na unaprjeđenju stočarskog sektora u Republici Hrvatskoj. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača ustanove obavlja ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede. Sjedište Agencije je u Križevcima, Poljana Križevačka 185. Upisana je u Sudski registar i Registar proračunskih i izvanproračunskih korisnika kao proračunski korisnik državnog proračuna.

Prema odredbama navedene Uredbe i Statuta, ciljevi Agencije su promicanje poljoprivredne proizvodnje, a djelatnost čine poslovi i zadaci pružanja pomoći poljoprivrednim gospodarstvima pri podnošenju zahtjeva za ostvarivanje novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju, sudjelovanja u poslovima kontrole sustava plaćanja novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju, organizacije i provedbe sustava označavanja domaćih životinja, ispitivanja kakvoće poljoprivrednih proizvoda, izrade i provedbe sustava kvalitete u poljoprivredi i prehrambenoj industriji, razvoja stočarske proizvodnje, sudjelovanja u poslovima provedbe mjera tržišnih redova u stočarstvu, vođenja jedinstvenih registara domaćih životinja u vidu računalnih baza podataka te obavljanje i drugih poslova prema posebnim propisima. Razvoj stočarske proizvodnje se odnosi na pružanje pomoći u provedbi ili rukovođenje provedbom programa uzgoja pasmina goveda, svinja, ovaca, koza, kopitara, kunića, peradi, pčela i drugih vrsta životinja koje imaju uzgojnu i gospodarsku namjenu, ispitivanje proizvodnih svojstava svih vrsta i pasmina domaćih životinja, obradu uzgojno selekcijskih podataka i izračun uzgojnih vrijednosti za sva uzgojno valjana grla domaćih životinja, sudjelovanje u izradi i provedbi programa zaštite i očuvanja izvornih i zaštićenih pasmina i sojeva domaćih životinja, pomoć pri organiziranju prometa i izdavanje potvrda o podrijetlu uzgojno valjanih grla, pružanje pomoći pri uspostavi udruga uzgajivača domaćih životinja, organizaciju stočarskih izložbi i smotri te izložbi poljoprivrednih proizvoda, izradu tehnoloških i investicijskih studija stočarske proizvodnje te praćenje i pomoć pri njihovu ostvarivanju, marketinško promicanje stočarske proizvodnje, informiranje i izobrazbu proizvođača, izradu stručnih i ekonomskih analiza, davanje stručnih mišljenja nadležnom ministarstvu u području stočarske politike i suradnju sa znanstvenim institucijama na području unaprjeđenja stočarske proizvodnje te druge poslove koji pridonose razvoju stočarske proizvodnje.

Tijela Agencije su Upravno vijeće, ravnatelj i zamjenik ravnatelja.

Unutarnje ustrojstvo Agencije uređeno je Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta. Prema navedenom Pravilniku, za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije u 2014., ustrojeni su Ured ravnatelja, Samostalni odjel za unutarnju reviziju, Ured za informiranje, odnose s javnošću i međunarodnu suradnju, Služba za pravne, financijske i opće poslove, Služba za analitiku i informacijsko komunikacijske tehnologije, Služba za označavanje i registraciju domaćih životinja, Služba za razvoj stočarske proizvodnje, Služba za genetsko vrednovanje i očuvanje animalnih genotipova, Služba za kontrolu kvalitete poljoprivrednih proizvoda, Služba za planiranje i koordinaciju te Područni uredi. Izmjenama navedenog Pravilnika iz ožujka i srpnja 2014. promijenjen je broj izvršitelja u pojedinim ustrojstvenim jedinicama.

Izmjenama Pravilnika iz prosinca 2014., ukinute su ustrojstvene jedinice Samostalni odjel za unutarnju reviziju i Služba za analitiku i informacijsko komunikacijske tehnologije te ustrojene Služba za informacijsko komunikacijske tehnologije i Služba za potporu sustavima plaćanja i tržišne i marketinške projekte.

Agencija obavlja djelatnost u uredu u Zagrebu, laboratoriju u Križevcima te u 27 područnih ureda, raspoređenih na području svih županija u Republici Hrvatskoj.

Agencija je obveznik poreza na dodanu vrijednost, jer pored isporuka koje su prema odredbama članka 39. i 40. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine 73/13, 99/13, 148/13, 153/13 i 134/14) oslobođene poreza na dodanu vrijednost bez prava na odbitak pretporeza, obavlja i oporezive isporuke (gospodarsku djelatnost po posebnim propisima) u iznosu većem od praga za ulazak u sustav poreza na dodanu vrijednost (veće od 230.000,00 kn u prethodnoj godini).

Koncem 2014. u Agenciji su bila 323 zaposlenika. Do 1. listopada 2014. vršitelj dužnosti ravnatelja Agencije je bio dr. sc. Zdravko Barać, a od 1. listopada 2014. i u vrijeme obavljanja revizije ravnateljica je dr. sc. Marija Vukobratović.

Planiranje

Financijski plan Agencije za 2014. je iznosio 57.797.650,00 kn. Sadrži prihode iskazane po vrstama, rashode predviđene za trogodišnje razdoblje razvrstane prema proračunskim klasifikacijama te obrazloženje prijedloga financijskog plana. U 2014. bile su dvije izmjene i dopune državnog proračuna. Drugim Izmjenama i dopunama državnog proračuna iz prosinca 2014., financijski plan Agencije je veći za 2.527.219,00 kn ili 4,4 % u odnosu na financijski plan te iznosi 60.324.869,00 kn. Vrijednosno najznačajniji rashodi su planirani za provedbu aktivnosti Administracija i upravljanje u iznosu 56.382.341,00 kn, odnosno 93,5 % ukupno planiranih sredstava. U okviru navedene aktivnosti, na rashode za zaposlene odnosi se 32.972.322,00 kn, materijalne rashode 23.130.019,00 kn, naknade građanima i kućanstvima 250.000,00 kn te na financijske rashode 30.000,00 kn. Prema izvorima sredstava, financiranje rashoda je planirano iz državnog proračuna u iznosu 32.972.322,00 kn i ostalih prihoda za posebne namjene u iznosu 27.352.547,00 kn (od čega 4.346.972,00 kn iznose preneseni namjenski prihodi iz prethodne godine).

U skladu s odredbom članka 39. Zakona o proračunu (Narodne novine 87/08 i 136/12), donesene su projekcije za slijedeće dvije godine, odnosno 2015. i 2016. Prema spomenutim projekcijama, planirani su rashodi za 2015. u iznosu 60.997.650,00 kn i za 2016. u iznosu 65.101.115,00 kn.

Financijski izvještaji

Agencija vodi poslovne knjige i sastavlja financijske izvještaje prema proračunskom računovodstvu. Sastavljeni su propisani financijski izvještaji za proračunsku godinu: Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, Bilanca, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza i Bilješke uz financijske izvještaje te dostavljeni Državnom uredu za reviziju u propisanom roku.

a) Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2014., ukupni prihodi su ostvareni u iznosu 63.751.481,00 kn, što je za 4.550.791,00 kn ili 7,7 % više u odnosu na prethodnu godinu. Prihodi su za 2014. ostvareni za 3.426.612,00 kn ili 5,7 % više od planiranih.

U tablici broj 1 daju se podaci o ostvarenim prihodima.

Tablica broj 1

Ostvareni prihodi

u kn

Redni broj	Prihodi	Ostvareno za 2013.	Ostvareno za 2014.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Prihodi iz proračuna	30.534.091,00	32.870.672,00	107,7
2.	Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	216.417,00	169.988,00	78,5
3.	Prihodi po posebnim propisima	28.210.203,00	30.356.062,00	107,6
4.	Prihodi od imovine	14.379,00	7.524,00	52,3
5.	Pomoći iz inozemstva (darovnice) i od subjekata unutar općeg proračuna	6.361,00	0,00	-
6.	Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	219.239,00	347.235,00	158,4
	Ukupno	59.200.690,00	63.751.481,00	107,7

Vrijednosno najznačajniji su prihodi iz državnog proračuna u iznosu 32.870.672,00 kn ili 51,6 % ukupnih prihoda. Namijenjeni su za financiranje rashoda za zaposlene (u 2013. za zaposlene i nabavu nefinancijske imovine). U odnosu na prethodnu godinu, prihodi za financiranje rashoda za zaposlene su ostvareni za 2.997.095,00 kn ili 10,0 % više.

Prihodi po posebnim propisima su ostvareni u iznosu 30.356.062,00 kn i čine 47,6 % ukupnih prihoda. U odnosu na prethodnu godinu ostvareni su za 2.145.859,00 kn ili 7,6 % više. Odnose se na prihode ostvarene od usluga koje Agencija pruža poljoprivrednim proizvođačima. Vrijednosno značajniji su ostvareni od usluga kontrole proizvodnosti životinja u iznosu 12.813.652,00 kn, ispitivanja kakvoće sirovog mlijeka u iznosu 6.020.395,00 kn, prodaje materijala za označavanje i evidentiranje životinja u iznosu 4.205.352,00 kn te usluga označavanja životinja u iznosu 2.788.362,00 kn. Cijene usluga utvrđene su cjenikom koje je donijelo Upravno vijeće.

Prema podacima iz Izvještaja o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2014., ukupni rashodi su ostvareni u iznosu 55.449.728,00 kn, što je za 1.617.908,00 kn ili 3,0 % više u odnosu na prethodnu godinu. Rashodi su za 2014. ostvareni za 4.875.141,00 kn ili 8,1 % manje od planiranih.

U tablici broj 2 daju se podaci o ostvarenim rashodima.

Tablica broj 2

Ostvareni rashodi

u kn

Redni broj	Rashodi	Ostvareno za 2013.	Ostvareno za 2014.	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Rashodi za zaposlene	32.643.241,00	32.910.013,00	100,8
2.	Materijalni rashodi	19.913.935,00	20.105.644,00	101,0
3.	Financijski rashodi	52.599,00	9.711,00	18,5
4.	Subvencije	9.010,00	0,00	-
5.	Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	196.227,00	239.111,00	121,9
6.	Ostali rashodi	38.671,00	0,00	-
7.	Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	978.137,00	2.185.249,00	223,4
	Ukupno	53.831.820,00	55.449.728,00	103,0
	Višak prihoda	5.368.870,00	8.301.753,00	154,6

Vrijednosno značajniji rashodi se odnose na rashode za zaposlene u iznosu 32.910.013,00 kn ili 59,4 % ukupnih rashoda.

Materijalni rashodi u iznosu 20.105.644,00 kn (36,3 % ukupnih rashoda) se odnose na rashode za naknade troškova zaposlenima, materijal i energiju, usluge, naknade troškova osobama izvan radnog odnosa i ostale nespomenute rashode poslovanja (premije osiguranja, otpis potraživanja, naknade članovima Upravnog vijeća). Rashodi za materijal i energiju iznose 6.958.446,00 kn, od čega se vrijednosno značajniji odnose na rashode za selekcijski materijal (ušne markice za goveda, ovce i koze, mikročipovi) u iznosu 3.198.924,00 kn, koji je najvećim dijelom namijenjen daljnjoj prodaji poljoprivrednim proizvođačima i kemikalije u iznosu 1.125.488,00 kn, koje se koriste za potrebe Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka. Rashodi za naknade troškova zaposlenima iznose 6.635.424,00 kn, od čega se vrijednosno značajniji odnose na naknade za korištenje privatnog automobila u službene svrhe u iznosu 3.993.420,00 kn, troškove službenih putovanja (dnevnice, troškovi prijevoza, noćenje, cestarina) u iznosu 1.475.021,00 kn i naknade za prijevoz na posao i s posla u iznosu 991.841,00 kn.

Financijski rashodi su manje ostvareni u odnosu na prethodnu godinu za 42.888,00 kn ili 81,5 %, najvećim dijelom zbog zatvaranja poslovnog računa u banci te smanjenja rashoda za zatezne kamate.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine su u odnosu na prethodnu godinu više ostvareni za 1.207.112,00 kn ili 123,4 %, najvećim dijelom zbog nabave uređaja za potrebe Središnjeg laboratorija za kontrolu kvalitete mlijeka.

Višak prihoda za 2014. iznosi 8.301.753,00 kn. Preneseni višak prihoda iz prethodnog razdoblja iznosi 6.582.723,00 kn te višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdoblju iznosi 14.884.476,00 kn.

b) Bilanca

Prema podacima iz Bilance na dan 31. prosinca 2014., ukupna vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora iskazana je u iznosu 44.101.988,00 kn.

U tablici broj 3 daju se podaci o vrijednosti imovine te obveza i vlastitih izvora početkom i koncem 2014.

Tablica broj 3

Vrijednost imovine, obveza i vlastitih izvora
početkom i koncem 2014.

u kn

Redni broj	Opis	1. siječnja	31. prosinca	Indeks (3/2)
	1	2	3	4
1.	Nefinancijska imovina	13.807.003,00	13.959.654,00	101,1
1.1.	Građevinski objekti	2.579.913,00	2.506.511,00	97,2
1.2.	Postrojenja i oprema	2.525.775,00	2.703.079,00	107,0
1.3.	Prijevozna sredstva	508.162,00	365.202,00	71,9
1.4.	Druga nefinancijska imovina	8.193.153,00	8.384.862,00	102,3
2.	Financijska imovina	16.332.067,00	30.142.334,00	184,6
2.1.	Novčana sredstva	4.852,00	2.993,00	61,7
2.2.	Potraživanja od zaposlenih, te za više plaćene poreze i ostalo	265.493,00	266.311,00	100,3
2.3.	Vrijednosni papiri	25.400,00	25.400,00	100,0
2.4.	Potraživanja za prihode poslovanja	15.201.979,00	29.277.331,00	192,6
2.5.	Potraživanja od prodaje nefinancijske imovine	0,00	56.250,00	-
2.6.	Rashodi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda	834.343,00	514.049,00	61,6
	Ukupno imovina	30.139.070,00	44.101.988,00	146,3
3.	Obveze	5.559.145,00	6.479.579,00	116,6
3.1.	Obveze za rashode poslovanja	5.527.316,00	6.464.211,00	117,0
3.2.	Obveze za nabavu nefinancijske imovine	18.612,00	15.368,00	82,6
3.3.	Prihodi budućeg razdoblja	13.217,00	0,00	-
4.	Vlastiti izvori	24.579.925,00	37.622.409,00	153,1
	Ukupno obveze i vlastiti izvori	30.139.070,00	44.101.988,00	146,3

Koncem 2014. vrijednost imovine te obveza i vlastitih izvora je za 13.962.918,00 kn ili 46,3 % veća u odnosu na stanje početkom 2014. Povećanje imovine je najvećim dijelom rezultat više iskazanih potraživanja za prihode poslovanja za 14.075.352,00 kn ili 92,6 %. Povećanje potraživanja se odnosi na potraživanja iz državnog proračuna za naplaćene prihode po posebnim propisima (prihodi od usluga koje Agencija pruža poljoprivrednim proizvođačima) kao i potraživanja od korisnika navedenih usluga.

Građevinski objekti u vrijednosti 2.506.511,00 kn se odnose na dva poslovna objekta (nabavna vrijednost 5.872.162,00 kn te ispravak vrijednosti 3.365.651,00 kn) koji se nalaze u Zagrebu. U jednom objektu smještena je Agencija (uprava, službe), a za drugi poslovni objekt (suvlasnički dio) u tijeku je sudski postupak radi utvrđivanja vlasništva.

Druga nefinancijska imovina u iznosu 8.384.862,00 kn se odnosi na ulaganja na tuđoj imovini u iznosu 7.395.162,00 kn, zalihe 562.365,00 kn, sitni inventar 285.092,00 kn, licence 132.224,00 kn i ulaganja u računalne programe u iznosu 10.019,00 kn.

Koncem 2014. su ukupna potraživanja iskazana u iznosu 30.113.941,00 kn, što je za 13.812.126,00 kn ili 84,7 % više u odnosu na ukupna potraživanja početkom 2014. Odnose se na potraživanja za prihode po posebnim propisima u iznosu 16.868.087,00 kn, prihode uplaćene u državni proračun u iznosu 12.262.599,00 kn, rashode budućih razdoblja i nedospjelu naplatu prihoda u iznosu 514.049,00 kn, potraživanja za naknade koje se refundiraju i predujmove u iznosu 253.355,00 kn (predujmovi iznose 3.519,00 kn), prihode od sufinanciranja u iznosu 132.465,00 kn, prodaje nefinancijske imovine u iznosu 56.250,00 kn, sponzorstva u iznosu 13.680,00 kn, više plaćene poreze u iznosu 12.486,00 kn i druga potraživanja u iznosu 970,00 kn.

Od ukupnih potraživanja od kupaca, prema evidenciji Agencije, na dospelja potraživanja se odnosi 8.715.397,00 kn. Do 15. travnja 2015. naplaćeno je 4.423.126,00 kn dospjelih potraživanja. Potraživanja za prihode po posebnim propisima su na koncu 2014. iskazana u iznosu 16.868.087,00 kn, što je za 6.140.686,00 kn ili 57,2 % više u odnosu na početak 2014. Do povećanja ovih potraživanja došlo je zbog povećanog obima poslova Agencije od rujna 2014. te povećanja obračuna usluga (u studenome i prosincu 2014. obračunano je 8.269.070,00 kn) te iskazivanja potraživanja koja dospijevaju u siječnju 2015. Potraživanja iz državnog proračuna su na koncu 2014. iskazana u iznosu 12.262.599,00 kn, što je za 7.915.627,00 kn ili 182,1 % više u odnosu na početak 2014.

Rashodi budućeg razdoblja i nedospjela naplata prihoda koncem 2014. u iznosu 514.049,00 kn najvećim se dijelom odnose na potraživanja za prihode po posebnim propisima u iznosu 502.329,00 kn koji su obračunati do 2010., kada je Agencija bila obvezna voditi računovodstveno poslovanje po propisima za neprofitno računovodstvo te su u tom vremenu i iskazani kao prihod, ali nisu naplaćeni. U odnosu na početak 2014., nedospjela naplata prihoda je koncem 2014. za 332.014,00 kn ili 39,8 % manja. Smanjenje je najvećim dijelom rezultat otpisa potraživanja na temelju odluke Upravnog vijeća u iznosu 323.416,00 kn.

Koncem 2014. su iskazane ukupne obveze u iznosu 6.479.579,00 kn, što je za 920.434,00 kn ili 16,6 % više u odnosu na početak 2014. Do povećanja obveza je najvećim dijelom došlo zbog povećanja obveza za porez na dodanu vrijednost, koje su u odnosu na početak 2014. veće za 1.034.374,00 kn ili 112,0 %. Iskazane obveze odnose se na obveze za zaposlene u iznosu 2.734.869,00 kn, materijalne rashode u iznosu 1.771.513,00 kn, ostale tekuće obveze u iznosu 1.957.536,00 kn (od toga porez na dodanu vrijednost u iznosu 1.732.261,00 kn), obveze za nabavu nefinancijske imovine u iznosu 15.368,00 kn i obveze za financijske rashode u iznosu 293,00 kn. Koncem 2014. dospjele obveze iznose 654.061,00 kn.

II. REVIZIJA ZA 2014.

Ciljevi i područja revizije

Ciljevi revizije su bili:

- utvrditi istinitost i vjerodostojnost financijskih izvještaja
- analizirati ostvarenje prihoda i primitaka te rashoda i izdataka u skladu s planom
- provjeriti usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima
- provjeriti i ocijeniti učinkovitost korištenja sredstava
- provjeriti druge aktivnosti vezane uz poslovanje Agencije.

Područja revizije su određena prema kriteriju značajnosti i na temelju procjene rizika pojave nepravilnosti.

Metode i postupci revizije

Za potrebe prikupljanja revizijskih dokaza proučena je i analizirana pravna regulativa te dokumentacija i informacije o poslovanju Agencije. Ocijenjeno je funkcioniranje sustava unutarnjih kontrola radi određivanja revizijskog pristupa. Uspoređeni su podaci, iskazani u financijskim izvještajima s podacima iz ranijeg razdoblja i s podacima iz financijskog plana, s ciljem utvrđivanja područja rizika. Provjerene su poslovne knjige i knjigovodstvene isprave, koje služe kao dokaz o nastalim poslovnim događajima. Ispitana je dosljednost primjene zakona i drugih propisa te pravila, procedura i drugih internih akata. Za izračun i analizu značajnih pokazatelja, omjera i trendova, primijenjeni su odgovarajući analitički postupci. Obavljena je provjera vrijednosno značajnih stavki na pojedinim računima, dok su brojnije, vrijednosno manje značajne stavke testirane metodom uzorka. Obavljeni su razgovori s ravnateljicom Agencije te drugim zaposlenicima Agencije i pribavljena obrazloženja vezana uz prihode po posebnim propisima, rashode za zaposlene, naknade troškova zaposlenima, postupke javne nabave, nekretnine te ulaganja na tuđoj imovini.

Nalaz za 2014.

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug i unutarnje ustrojstvo, financijski izvještaji, planiranje, računovodstveno poslovanje, prihodi, rashodi, imovina, obveze i vlastiti izvori te postupci javne nabave.

Obavljenom revizijom za 2014. su utvrđene nepravilnosti i propusti u dijelu koji se odnosi na računovodstveno poslovanje, rashode, nefinancijsku imovinu i postupke javne nabave.

1. Računovodstveno poslovanje

1.1. Agencija je obveznik primjene proračunskog računovodstva. Pravilnikom o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 114/10, 31/11 i 124/14) su definirane knjigovodstvene isprave, poslovne knjige, organizacija knjigovodstva, sadržaj računa Računskog plana i druga područja koja se odnose na proračunsko računovodstvo. Ustrojene su poslovne knjige i sastavljeni propisani financijski izvještaji.

- Poslovne knjige

U pojedinim slučajevima, poslovne promjene nisu evidentirane u poslovnim knjigama u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu.

U glavnoj knjizi za 2014. pogrešno je iskazan ispravak ostalih vlastitih izvora za obveze u iznosu 2.186.000,00 kn te višak primitaka od financijske imovine, iako obveza za primljeni kredit ne postoji i nije iskazana. Pogrešno iskazani iznos odnosi se na kratkoročni kredit koji je Agencija koristila u 2012. i vratila. Pogrešno evidentiranje nije utjecalo na iznos vlastitih izvora iskazanih u financijskim izvještajima, ali struktura vlastitih izvora ne odgovara stvarnom stanju.

U rujnu 2009. donesen je Pravilnik o stručnom obrazovanju i osposobljavanju zaposlenika Agencije, kojim su utvrđeni sadržaj, oblici i načini stručnog obrazovanja i osposobljavanja zaposlenika u skladu s potrebama Agencije. Odluke o stručnom obrazovanju i osposobljavanju donosi ravnatelj u skladu s godišnjim planom, kojeg donosi Upravno vijeće. Troškovi školovanja su financirani zaposlenicima koji su upućeni na poslijediplomski studij te zaposlenicima koji su u Agenciji raspoređeni na radna mjesta za koja nemaju odgovarajući stupanj stručne spreme.

Agencija je zaključila ugovore s visokoškolskim ustanovama na temelju kojih se obvezala za određenog zaposlenika plaćati troškove studija, odnosno godišnje školarine na studiju. Agencija je i sa zaposlenicima zaključila pojedinačne ugovore o stručnom osposobljavanju, kojima je utvrdila obveze zaposlenika prema Agenciji. Ako zaposlenik u predviđenom roku ne završi školovanje, treba vratiti troškove školarine s pripadajućom kamatom. U slučaju prestanka radnog odnosa u Agenciji, iznos obveze povrata utrošenih sredstva za školovanje zaposlenika ovisi o odrađenom vremenu nakon školovanja. Agencija nije ustrojila evidenciju o ugovornim odnosima za školarinu koja bi sadržavala podatke pojedinačno po zaposleniku (godina zaključenja ugovora, iznos školarine, rok završetka školovanja, godina do koje je obvezan radni odnos u Agenciji nakon završetka školovanja, status izvršenja ugovornih obveza) radi praćenja potencijalnih potraživanja u slučaju neispunjenja ugovornih obveza.

U vrijeme obavljanja revizije (travanj 2015.) sastavljen je pregled zaključenih ugovora prema kojem su od 2009. do 2015. zaključena 22 ugovora o školovanju na temelju kojih su plaćeni troškovi u iznosu 523.708,00 kn. Navedeni pregled nije potpun, jer između ostalog ne sadrži podatke o datumu do kojeg zaposlenici moraju raditi u Agenciji nakon završetka školovanja te podatke za zaposlenicu za koju je u 2014. plaćena školarina.

Agencija je dobila na korištenje 180 351 m² državnog zemljišta u Križevcima, radi prava građenja. Na dijelu navedenog zemljišta je poslovna zgrada izvan upotrebe, zgrada laboratorija i skladište. U glavnoj knjizi su evidentirana ulaganja na tuđoj imovini u vrijednosti 12.178.672,00 kn, dok vrijednost dobivenih nekretnina nije procijenjena ni evidentirana u glavnoj knjizi niti u financijskim izvještajima na skupini računa 99 – Izvanbilančni zapisi. Prema odredbi članka 87. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 114/10 i 31/11) koji je bio na snazi do listopada 2014., odnosno članka 85. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 124/14) koji je stupio na snagu u listopadu 2014., skupina računa 99 - Izvanbilančni zapisi sadrži stavke koje su vezane, ali nisu uključene u bilančne kategorije, i to tuđu imovinu dobivenu na korištenje, dana jamstva, kreditna pisma, instrumente osiguranja plaćanja i ostale izvanbilančne zapise.

Koncem 2014. ukupna potraživanja su iskazana u iznosu 30.113.941,00 kn. Stanje potraživanja od kupaca u glavnoj knjizi (sintetika) nije istovjetno stanju iskazanom u analitičkoj evidenciji (pregled računa kupaca po dospijeću). U financijskim izvještajima i glavnoj knjizi, potraživanja od kupaca su iskazana u iznosu 17.573.311,00 kn, a u analitičkoj evidenciji u iznosu 17.514.146,00 kn, što je manje za 59.165,00 kn. Prema evidenciji Agencije, od ukupnih potraživanja od kupaca, na dospjela se odnosi 8.715.397,00 kn. Na neplaćene i nepravodobno plaćene račune nisu obračunavane zatezne kamate. Odredbom članka 29. Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine 35/05, 41/08 i 125/11), propisano je, između ostalog, da dužnik koji zakasni s ispunjenjem novčane obveze duguje osim glavnice i zatezne kamate. Odredbom članka 7. zaključenih ugovora o poslovnoj suradnji, utvrđeno je da u slučaju neplaćanja obavljenih usluga u roku 30 dana od dana izdavanja računa, Agencija ima pravo obračunati zakonske zatezne kamate za zakašnjenje u plaćanju.

Prema evidenciji Agencije, u tijeku je 59 sudskih postupaka. U 56 postupaka tužitelj ili ovrhovoditelj je Agencija. U prosincu 2013., Državna riznica Ministarstva financija uputila je dopis razdjelima državnog proračuna kojim se zahtjeva uspostava izvanbilančne evidencije sudskih sporova u tijeku. Analitičke podatke sudskih sporova u tijeku koje ministarstva, odnosno proračunski korisnici vode u svojim izvanbilančnim evidencijama, obvezni su dostaviti Državnoj riznici polugodišnje i godišnje radi praćenja potencijalnih obveza na razini državnog proračuna. Iznos potencijalnih obveza proračunski korisnici državnog proračuna su u obvezi evidentirati i u svojim glavnim knjigama također u izvanbilančnim evidencijama. Agencija u glavnoj knjizi za 2014. nije evidentirala vrijednost sudskih sporova u tijeku u izvanbilančnoj evidenciji.

Državni ured za reviziju nalaže u poslovnim knjigama ispraviti pogrešno evidentirani kratkoročni zajam u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu. Nalaže dopuniti i ažurirati podatke u evidenciji o ugovornim odnosima za školarine radi praćenja potencijalnih potraživanja u slučaju neispunjenja ugovornih obveza.

Nalaže uskladiti stanja potraživanja od kupaca u glavnoj knjizi sa stanjem u analitičkoj evidenciji. Nalaže za nepravodobno plaćanje obračunati dužnicima zatezne kamate, u skladu s odredbama Zakona o obveznim odnosima i zaključenim ugovorima. Državni ured za reviziju nalaže evidentirati vrijednost sudskih sporova u tijeku u izvanbilančnoj evidenciji u skladu s dopisom Ministarstva financija.

- Poslovanje gotovinom

Za poslovanje gotovinom ustrojena je kunska i devizna blagajna koja obuhvaća blagajničko poslovanje za potrebe stručnih službi smještenih u Zagrebu. Ukupne uplate u blagajne tijekom 2014. iznosile su 141.932,00 kn, a odnosile su se na podignutu gotovinu sa žiro računa. Isplatama u iznosu 141.821,00 kn financirani su rashodi za potrošni uredski materijal i dnevnice za službena putovanja.

Za gotovinu koju naplaćuju zaposlenici područnih ureda za pružene usluge poljoprivrednim proizvođačima, blagajničko poslovanje nije ustrojeno. Način postupanja s gotovinom naplaćenom pri obavljanju usluga te polaganja na račun državnog proračuna utvrđen je pisanom uputom Agencije. Za 2014. prihodi po posebnim propisima su ostvareni u iznosu 30.356.062,00 kn i čine 47,6 % ukupnih prihoda. Od toga je od korisnika usluga u gotovini neposredno nakon obavljene usluge (na terenu) naplaćeno 7.115.685,00 kn ili 23,4 %. Za obavljene usluge zaposlenici Agencije korisnicima izdaju gotovinske račune, a primljeni novac predaju voditeljima područnih ureda. Kod predaje gotovine voditelju, sastavlja se uplatnica, koja služi kao potvrda za primljen/predan novac. Voditelji sastavljaju specifikacije obavljenih usluga i prikupljenog novca od svih zaposlenika na terenu te prikupljeni novac uplaćuju na račun državnog proračuna. Zaposlenici gotovinu predaju voditeljima, odnosno sredstva se u državni proračun uplaćuju povremeno te je od ispostavljanja prvog računa iz bloka računa do uplate u državni proračun u većini slučajeva prošlo 30 dana. Agencija nema interni akt kojim bi bila utvrđena postupanja kod poslovanja gotovim novcem te, između ostaloga, nije utvrđen rok za uplatu naplaćene gotovine na račun državnog proračuna. Za poslovanje gotovinom se ne vodi blagajničko poslovanje (nema knjige blagajne, odnosno blagajničkih dnevnika).

Državni ured za reviziju nalaže organiziranje vođenja blagajničkog poslovanja na mjestu na kojem se ostvaruju prihodi (uplate) i internim aktom propisati procedure o postupanju kod blagajničkog poslovanja.

- Popis imovine i obveza

Godišnji popis imovine i obveza za 2014. je obavljen. Odlukom o popisu je utvrđena obveza popisa dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine, financijske imovine, potraživanja, zaliha, novca u blagajni te obveza. Također, utvrđen je datum popisa, rokovi obavljanja popisa i dostavljanja izvještaja. Za obavljanje popisa imenovana su četiri povjerenstva (središnje povjerenstvo, povjerenstvo za popis dugotrajne nematerijalne imovine, dugotrajne materijalne imovine i sitnog inventara, povjerenstvo za popis financijske imovine, potraživanja, novca u blagajni i obveza te povjerenstvo za popis zaliha). Središnje povjerenstvo je obvezno nakon popisa sastaviti izvještaj na temelju popisnih lista i izvješća pojedinih povjerenstava te ga predati ravnateljici koja na temelju izvještaja i priloženih popisnih lista daje prijedlog Upravnom vijeću o daljnjem postupanju s eventualno utvrđenim viškovima i manjkovima. Za organizaciju popisa zadužena je rukovoditeljica Odsjeka za računovodstvo, koja je donijela plan i uputu za provedbu popisa.

Nakon provedenog popisa Središnje povjerenstvo za popis sastavilo je prijedlog odluke o obavljenom popisu, prema kojem je predložen otpis potraživanja u iznosu 16.462,00 kn i dugotrajne nefinancijske imovine sadašnje vrijednosti 245,00 kn i dostavilo ga Upravnom vijeću, kako je utvrđeno Odlukom o popisu.

Godišnjim popisom za 2014. nije popisana cjelokupna imovina i obveze. Popis dugotrajne nefinancijske imovine je obavljen korištenjem bar kod naljepnica i čitača. Pojedinačna dugotrajna nefinancijska imovina (oprema, uređaji, prijevozna sredstva) u Agenciji ima inventurne brojeve (bar kod) pod kojim je upisana u evidenciju dugotrajne nefinancijske imovine, izuzev 21 komada koji to nemaju. Prema izvješću o obavljenom popisu, od ukupno 3 156 komada u evidenciji dugotrajne nefinancijske imovine, popisano (očitano) je 2 884, što je manje za 272. Razlika se odnosi na sredstva i opremu (251 komad - ima bar kod) koja se ne nalazi u Agenciji, nego kod poljoprivrednih proizvođača (korisnika usluga). Za druga nepopisana sredstva i opremu (21 komad – nema bar kod) rukovoditeljica je predložila imenovanje povjerenstva za popis, koje će tijekom 2015. istražiti stanje nepopisanih sredstava i opreme. Popisana su potraživanja u iznosu 29.586.936,00 kn i obveze u iznosu 1.787.173,00 kn, a nisu popisana potraživanja za više plaćene poreze i ostala potraživanja u iznosu 12.956,00 kn, rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda u iznosu 514.049,00 kn te obveze za zaposlene i ostale tekuće obveze koje su evidentirane u glavnoj knjizi u iznosu 4.692.406,00 kn. Također, popisom nije obuhvaćena tuđa imovina koju Agencija koristi. Pojedini područni uredi posluju u poslovnim prostorima čiji su vlasnici jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i druge pravne i fizičke osobe na temelju sporazuma o korištenju. Agencija također koristi zemljište s pripadajućim objektima u Križevcima koji su u vlasništvu Republike Hrvatske.

Odluka o rezultatima popisa imovine i obveza za 2014. nije donesena te knjigovodstveno stanje nije usklađeno sa stanjem utvrđenim popisom. Odluka Upravnog vijeća, kojom se odobrava otpis dugotrajne nefinancijske imovine, prema prijedlogu povjerenstva za popis, donesena je nakon sastavljanja financijskih izvještaja za 2014., koncem veljače 2015. Prema odredbama članaka 15. i 16. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 114/10 i 31/11) koji je bio na snazi do listopada 2014., odnosno odredbama članka 14. i 17. Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu (Narodne novine 124/14) koji je stupio na snagu u listopadu 2014., popis imovine i obveza mora se sastaviti na kraju svake poslovne godine sa stanjem na datum bilance. Nakon popisa, povjerenstvo je obvezno sastaviti izvještaj na temelju popisnih lista i svojih zapažanja i predati ga čelniku. Čelnik proračuna odnosno proračunskog korisnika na temelju izvještaja i priloženih popisnih lista, u okviru svojih ovlasti, odlučuje o: načinu likvidacije utvrđenih manjkova, načinu knjiženja utvrđenih viškova, otpisu nenaplativih i zastarjelih potraživanja i obveza, rashodovanju sredstava, opreme i sitnog inventara, mjerama protiv osoba odgovornih za manjkove, oštećenja, neusklađenost knjigovodstvenog i stvarnog stanja, zastaru i nenaplativost potraživanja i slično.

Državni ured za reviziju nalaže obaviti popis imovine i obveza u skladu s odredbama Pravilnika o proračunskom računovodstvu i Računskom planu.

- Financijski izvještaji

Agencija je sastavila propisane financijske izvještaje za proračunsku godinu: Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, Bilanca, Izvještaj o promjenama u vrijednosti i obujmu imovine i obveza te Bilješke.

U Bilanci i glavnoj knjizi je iskazan višak prihoda 1. siječnja 2014. u iznosu 4.462.851,00 kn i 31. prosinca 2014. u iznosu 13.491.347,00 kn. U Izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2014., preneseni višak prihoda i primitaka iskazan je u iznosu 6.582.723,00 kn, što je za 2.119.872,00 kn više od iskazanog u Bilanci i glavnoj knjizi, a višak prihoda i primitaka raspoloživ u sljedećem razdoblju iskazan je u iznosu 14.884.476,00 kn, što je za 1.393.129,00 kn više od iskazanog u Bilanci i glavnoj knjizi na koncu 2014. Revizijom je utvrđeno da višak prihoda i primitaka raspoloživ u sljedećem razdoblju iznosi 12.764.604,00 kn, što je za 2.119.872,00 kn manje od iskazanog u Izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2014., odnosno za 726.743,00 kn manje od iskazanog u Bilanci i glavnoj knjizi.

Državni ured za reviziju predlaže uspostavu potrebnih kontrolnih aktivnosti radi pravilnog iskazivanja podataka u financijskim izvještajima.

- 1.2. *Agencija je prihvatila nalaz Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da je pogrešno iskazana obveza za kratkoročni kredit te neusklađenost stanja potraživanja od kupaca u glavnoj knjizi sa stanjem u analitičkoj evidenciji ispravljena u 2015. Također, obračunane su zatezne kamate za nepravodobna plaćanja i utvrđene procedure zaprimanja, provjere i pravovremenog plaćanja te naplate potraživanja. U tijeku je izrada procedura za postupanje s gotovinom naplaćenom pri obavljanju usluga te o načinu polaganja naplaćene gotovine na račun državnog proračuna. Započeta je nadogradnja računalnog sustava (aplikacija) za kontrolu izdavanja računa i naplate čime će biti omogućeno vođenje blagajničkog poslovanja na mjestu na kojem se ostvaruju prihodi (uplate). Kod zamjene dotrajalih uređaja (mljkomjera) novima obavlja se popis sredstava i opreme koja se nalazi kod korisnika usluga (poljoprivrednih proizvođača).*

2. Rashodi

- 2.1. Rashodi za 2014. su ostvareni u iznosu 55.449.728,00 kn, što je za 1.617.908,00 kn ili 3,0 % više u odnosu na prethodnu godinu. Vrijednosno značajniji rashodi se odnose na rashode za zaposlene u iznosu 32.910.013,00 kn, materijal i energiju u iznosu 6.958.446,00 kn, naknade troškova zaposlenima u iznosu 6.635.424,00 kn i usluge u iznosu 5.101.862,00 kn.

- Rashodi za zaposlene

Rashodi za zaposlene su ostvareni u iznosu 32.910.013,00 kn i čine 59,4 % ukupno ostvarenih rashoda. Odnose se na rashode za bruto plaće u iznosu 27.926.262,00 kn, doprinose na plaće u iznosu 4.671.187,00 kn i druge rashode za zaposlene (jubilarne nagrade, darovi, otpremnine, naknade za bolest i pomoć u slučaju smrti, potpora za novorođeno dijete, naknade za neiskorišteni godišnji odmor) u iznosu 312.564,00 kn.

Plaće zaposlenika su uređene Zakonom o plaćama u javnim službama (Narodne novine 27/01 i 39/09), Uredbom o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama (Narodne novine (25/13, 72/13, 151/13, 9/14, 40/14, 51/14, 77/14, 83/14, 87/14, 120/14, 147/14, 151/14, 11/15, 32/15 i 38/15) i Temeljnim kolektivnim ugovorom za službenike i namještenike u javnim službama (Narodne novine broj 141/12, 150/13 i 153/13). Upravno vijeće je donijelo Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta u ožujku 2013. te izmjene i dopune Pravilnika u ožujku, srpnju i prosincu 2014., kojim su između ostaloga utvrđena radna mjesta i uvjeti koje zaposlenici moraju ispunjavati za obavljanje određenih poslova te pripadajući koeficijenti radnih mjesta u skladu s odredbama Uredbe o nazivima radnih mjesta i koeficijentima složenosti poslova u javnim službama. Nakon donošenja Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta u 2013., Agencija je sa zaposlenicima zaključila nove ugovore o radu. Ugovorom o radu je između ostalog utvrđeno radno mjesto na koje je zaposlenik raspoređen, koeficijent radnog mjesta, stručna sprema koju zaposlenik ima, opis poslova radnog mjesta i mjesto rada. Za zaposlenike, koji u vrijeme zaključenja ugovora nisu imali odgovarajuću stručnu spremu u skladu s odredbama Pravilnika o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta za radno mjesto na koje su raspoređeni, u ugovorima o radu je utvrđeno da se privremeno raspoređuju na utvrđeno radno mjesto, a uvjete za radno mjesto na koje su raspoređeni trebaju steći u roku tri godine. Agencija ima pravo tražiti, a zaposlenik obvezu dostaviti izvješće o poduzetim aktivnostima oko stjecanja odgovarajuće stručne spreme. Ako zaposlenik ne stekne uvjete propisane za radno mjesto utvrđeno zaključenim ugovorom o radu, biti će raspoređen na drugo odgovarajuće radno mjesto, prema uvjetima koje ispunjava. Radna mjesta s propisanim koeficijentom na koja su pojedini zaposlenici raspoređeni, a nemaju odgovarajući stupanj stručne spreme su stručni savjetnik u uredu ravnatelja, stručni savjetnik u središnjem laboratoriju, tehnički suradnik u odsjeku za računovodstvo i odsjeku za financije, rukovoditelj odsjeka za računovodstvo i rukovoditelj odsjeka za financije, viši koordinator, koordinator, stručni savjetnik u odjelu za informacijsko komunikacijske tehnologije, viši stručni savjetnik te načelnik odjela. Prema registru zaposlenih u javnom sektoru, najmanje 24 zaposlenika nema odgovarajući stupanj stručne spreme u odnosu na radno mjesto na koje su raspoređeni. Prema odredbi članka 12. Zakona o plaćama u javnim službama, službenici i namještenici zatečeni na radu u javnim službama na dan stupanja na snagu ovog Zakona, nastavljaju s radom na svojim dosadašnjim radnim mjestima i zadržavaju plaće prema propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog Zakona, do rasporeda na radna mjesta i utvrđivanju plaće prema pravilniku o unutarnjem redu i propisima o plaćama sukladno odredbama ovog Zakona. S obzirom da je Agencija donijela Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta u 2013. trebala je zaposlenike rasporediti na radna mjesta i utvrditi plaću u skladu s donesenim Pravilnikom, kako je to propisano Zakonom o plaćama u javnim službama.

Agencija je s pojedinim zaposlenicima, koji nemaju odgovarajući stupanj stručne spreme za radno mjesto na koje su raspoređeni, zaključila ugovore o stručnom obrazovanju i osposobljavanju. Ugovorima je utvrđeno na koje se školovanje zaposlenik upućuje, iznos školarine koju Agencija plaća za zaposlenika te međusobna prava i obveze vezano za stručno obrazovanje. S visokoškolskim ustanovama, na kojima se zaposlenici školuju, Agencija je zaključila ugovore o plaćanju troškova školovanja. U 2014. su rashodi za troškove školovanja sedam zaposlenika, koji nemaju odgovarajući stupanj stručne spreme za radno mjesto na koje su raspoređeni, ostvareni u iznosu 158.906,00 kn.

Državni ured za reviziju nalaže raspored zaposlenika i utvrđivanje plaće prema Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta u skladu s odredbama Zakona o plaćama u javnim službama. Predlaže se voditi računa o opravdanosti troškova školovanja zaposlenika, odnosno utvrditi potrebe za stručnim usavršavanjima zaposlenika radi obavljanja djelatnosti Agencije, a ne školovanje radi stjecanja određenog stupnja stručne spreme zaposlenika za određeno radno mjesto na koje je raspoređen, iako ne ispunjava uvjete.

- Rashodi za naknade troškova zaposlenima

Rashodi za naknade troškova zaposlenima su ostvareni u iznosu 6.635.424,00 kn i čine 12,0 % ukupnih rashoda. Odnose se na naknade za korištenje osobnih automobila u službene svrhe (najčešće za zaposlenike u područnim uredima koji za obavljanje poslova na terenu koriste vlastita vozila) u iznosu 3.993.420,00 kn, službena putovanja u iznosu 1.475.021,00 kn, naknade za prijevoz na posao i s posla u iznosu 991.841,00 kn i stručno usavršavanje zaposlenika u iznosu 175.142,00 kn.

Rashodi za troškove službenih putovanja se odnose na dnevnice u iznosu 489.655,00 kn, naknade za smještaj u iznosu 180.227,00 kn, naknade za prijevoz u iznosu 656.751,00 kn i druge rashode za službena putovanja (cestarina, povlaštena parkirna karta) u iznosu 148.388,00 kn. Od ukupnih rashoda, na rashode za službena putovanja u inozemstvu (dnevnice, smještaj, prijevoz) odnosi se 172.251,00 kn ili 11,7 %. Upute o načinu otvaranja, ispunjavanja, obračuna i isplate naloga za službeno putovanje te naknadi troškova službenog putovanja donesene su u prosincu 2014. Dnevnica je obračunavana u iznosu 150,00 kn, korištenje osobnog automobila u službene svrhe u iznosu 2,00 kn/km u skladu s odredbama Temeljnog kolektivnog ugovora za javne službe. Rashodi za službena putovanja su evidentirani na temelju ispostavljenih knjigovodstvenih isprava, koje je ovjerio zakonski predstavnik, ali evidentirani rashodi u pojedinim slučajevima nisu u funkciji obavljanja poslova iz djelokruga Agencije. Ispostavljeni su putni nalozi i isplaćene dnevnice za službeno putovanje zaposleniku koji prima naknadu za odvojeni život od obitelji, u mjesto prebivališta obitelji. Odredbom članka 5. Odluke o visini dnevnice za službeno putovanje u zemlji i visini naknada za državne dužnosnike, suce i druge pravosudne dužnosnike te ostale zaposlene koji se financiraju iz sredstava državnog proračuna, a čija prava nisu uređena kolektivnim ugovorima (Narodne novine 117/12), utvrđeno je da naknada za odvojeni život od obitelji mjesečno isključuje pravo na dnevnicu za obavljanje službenih poslova u mjestu prebivališta obitelji.

Prema odluci upravnog vijeća iz srpnja 2009., koja je donesena na temelju Pravilnika o korištenju službenih automobila iz listopada 2003., zaposleniku je odobreno korištenje službenog automobila svakodnevno 24 sata za obavljanje službenih obveza iz djelokruga Agencije. Agencija je za službena vozila koristila elektroničku naplatu cestarine te je putem korisničkog računa obavljala uplatu. Ispis korisničkog računa za određeno službeno vozilo (registracija vozila) sadrži podatke o datumu i vremenu ulaza i izlaza vozila na autocestu te naplaćeni iznos cestarine. Navedeni podaci nisu upisani na putnom nalogu, nego se opravdanost troškova cestarine može kontrolirati usporedbom i povezivanjem putnih naloga i ispisa korisničkog računa. Uvidom u ispis korisničkog računa za elektroničku naplatu cestarina za jedno službeno vozilo Agencije, utvrđeno je da je zaposlenik Agencije od siječnja do konca rujna 2014. koristio službeno vozilo za prijevoz od Zagreba do mjesta prebivališta i obrnuto.

Najčešći dani korištenja autoceste su petak i ponedjeljak, odnosno dani za koje nisu ispostavljeni putni nalozi. Iz spomenutoga proizlazi da je vozilo, osim za službene svrhe u skladu s odlukom upravnog vijeća, korišteno i za privatne potrebe. Jednako vrijedi i za troškove goriva za spomenuta putovanja koji su evidentirani u okviru rashoda za gorivo. Prema odredbi članka 14. Zakona o porezu na dohodak (Narodne novine 177/04, 73/08, 80/10, 114/11, 22/12, 144/12, 125/13, 148/13 i 143/14) i članka 15. Pravilnika o porezu na dohodak (Narodne novine 95/0, 96/06, 68/07, 146/08, 2/09, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 79/13, 160/13 i 157/14), primicima po osnovi nesamostalnog rada smatra se između ostalog i korištenje prijevoznih sredstava koje poslodavac omogućuje radniku i osobama koji ostvaruju primitke iz članka 14. navedenog Zakona. Odredbom članka 16. navedenog Pravilnika, između ostalog je utvrđeno da, ako se prijevozno sredstvo daje na korištenje u privatne svrhe, poslodavac i isplatitelj primitaka, odnosno plaće je obvezan donijeti odluku o načinu i uvjetima tog korištenja, kao i način utvrđivanja plaće radnika i osoba koje ostvaruju primitke iz članka 14. Zakona po toj osnovi. Agencija nije utvrdila način i uvjete korištenja službenog automobila u privatne svrhe, kao i način utvrđivanja plaće zaposlenika koji je temeljem toga ostvario primitak po osnovi nesamostalnog rada.

U slučajevima nemogućnosti korištenja službenog automobila, za pojedina službena putovanja je odobravano korištenje privatnog automobila u službene svrhe i u okolnostima kada to nije najprihvatljivije rješenje u smislu racionalnosti troškova.

Državni ured za reviziju nalaže kod troškova službenih putovanja postupanje u skladu s odredbama Zakona o porezu na dohodak i Pravilnika o porezu na dohodak. Predlaže voditi računa o racionalnosti i opravdanosti troškova za službena putovanja kod odobravanja korištenja privatnog automobila u službene svrhe.

- Rashodi za premije osiguranja

Rashodi za premije osiguranja su ostvareni u iznosu 643.186,00 kn. Odnose se na premije osiguranja za zaposlene, imovinu i prijevozna sredstva. Rashodi za premije osiguranja za zaposlene su ostvareni u iznosu 544.960,00 kn, a odnose se na rashode za dobrovoljno (dodatno) zdravstveno osiguranje zaposlenih u iznosu 449.280,00 kn i na osiguranje zaposlenika od posljedica nesretnog slučaja u iznosu 95.680,00 kn. Prema propisima o dobrovoljnom zdravstvenom osiguranju, u dobrovoljno zdravstveno osiguranje ulaze dopunsko, dodatno i privatno zdravstveno osiguranje. Za pružanje usluga dobrovoljnog (dodatnog) zdravstvenog osiguranja 312 zaposlenika, zaključen je ugovor na temelju provedenog otvorenog postupka javne nabave. Pojedinačna godišnja premija iznosi 1.440,00 kn, sveukupno 449.280,00 kn. Premija osiguranja je plaćena putem sedam jednakih mjesečnih obroka u iznosu 64.183,00 kn. Trajanje osiguranja je od 13. svibnja 2014. do 13. svibnja 2015. Ugovorene usluge se odnose na sistematski pregled i prošireni opseg pokrića na temelju upućivanja ovlaštenog liječnika. Osiguratelj svim osiguranicima treba omogućiti pravo korištenja potrebnih medicinskih usluga u svojoj poliklinici uz podmirivanje dijela cijene medicinskih usluga (40,0 %) koje poliklinika naplaćuje od osiguranika. Prema odredbama članka 74. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namještenike u javnim službama, svi zaposlenici do 50 godina svake tri godine, a zaposlenici iznad 50 godina starosti, svake dvije godine imaju pravo na sistematski pregled u vrijednosti od 500,00 kn, po cijenama iz obveznog zdravstvenog osiguranja, organizirano putem ministarstva nadležnog za zdravstvo, a koje će se obavljati u zdravstvenim ustanovama iz mreže javne zdravstvene službe, u pravilu prema mjestu rada.

Na temelju odredbi članka 11. Pravilnika o porezu na dohodak, primicima po osnovi nesamostalnog rada (plaćom) smatraju se, između ostalog, premije osiguranja koje poslodavci plaćaju za svoje radnike po osnovi dodatnog zdravstvenog osiguranja.

S obzirom da ugovaranje dobrovoljnog (dodatnog) zdravstvenog osiguranja nije u funkciji obavljanja djelatnosti Agencije, Državni ured za reviziju predlaže preispitati opravdanost njegova ugovaranja.

2.2. *Agencija u očitovanju navodi da je za zaposlenike koji u vrijeme zaključenja ugovora o radu nisu imali odgovarajuću stručnu spremu utvrđenu donesenim Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu i sistematizaciji radnih mjesta iz 2013. utvrdila prijelazno razdoblje od tri godine u kojem trebaju steći odgovarajuću razinu obrazovanja. Agencija je prihvatila prijedloge Državnog ureda za reviziju vezano za troškove školovanja zaposlenika, racionalnost i opravdanost troškova službenih putovanja (korištenje privatnog automobila u službene svrhe) te ugovaranje dobrovoljnog (dodatnog) zdravstvenog osiguranja.*

3. Nefinancijska imovina

3.1. Vrijednost nefinancijske imovine koncem 2014. iskazane u financijskim izvještajima iznosi 13.959.654,00 kn. Odnosi se na građevinske objekte u iznosu 2.506.511,00 kn, postrojenja i opremu u iznosu 2.703.079,00 kn, prijevozna sredstva u iznosu 365.202,00 kn, ulaganja na tuđoj imovini u iznosu 7.395.162,00 kn, zalihe 562.365,00 kn, sitni inventar 285.092,00 kn, licence 132.224,00 kn i ulaganja u računalne programe u iznosu 10.019,00 kn. Ulaganja na tuđoj imovini najvećim se dijelom odnose na ulaganja u zgradu laboratorija i poslovni objekt u Križevcima.

Agencija je na temelju odluke Vlade Republike Hrvatske iz listopada 2007. dobila pravo građenja na zemljištu u vlasništvu Republike Hrvatske na 50 godina za potrebe izgradnje poslovnih prostora. Prethodni korisnici zemljišta su ranije na spomenutom zemljištu izgradili objekte (laboratorij, poslovna zgrada, skladišta), koji nisu upisani u zemljišnim knjigama. Vrijednost zemljišta i objekata nije procijenjena. Agencija koristi zgradu laboratorija od 2002. u koju je od 2008. do 2014. uloženo 7.488.436,00 kn. U laboratorij za kontrolu mlijeka uloženo je 4.712.776,00 kn, laboratorij za kontrolu stočne hrane 2.704.360,00 kn te u laboratorij za kontrolu meda 71.300,00 kn. Vrijednosno najveća ulaganja su bila u 2008. u iznosu 6.930.816,00 kn, a za 2014. ulaganja iznose 318.106,00 kn. U zgradu za smještaj stručnih službi je od 2008. do 2010. uloženo 4.518.075,00 kn, a nakon 2010. ulaganja nije bilo. Zgrada nije dovršena i nije u funkciji. Stručne službe (102 zaposlenika) su smještene u Zagrebu i koriste 491 m² vlastitog poslovnog prostora, a 133 m² je u zakupu od trgovačkog društva. Procjena potrebnih sredstava za dovođenje objekta u funkciju te analiza opravdanosti ulaganja nije napravljena.

Državni ured za reviziju predlaže izraditi procjenu potrebnih sredstava za dovođenje objekta u funkciju te analizu opravdanosti ulaganja u poslovni objekt.

3.2. *Agencija je prihvatila prijedlog Državnog ureda za reviziju.*

4. Postupci javne nabave

- 4.1. Plan nabave za 2014. je donesen i objavljen na mrežnim stranicama Agencije. Prema izmjenama plana nabave iz listopada 2014., ukupna procijenjena vrijednost nabave iznosi 18.179.500,00 kn, od čega 12.200.000,00 kn nabava za koju je potrebno provesti postupke javne nabave u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi (Narodne novine 90/11, 83/13, 143/13 i 13/14), a 5.979.500,00 kn se odnosi na bagatelne nabave (za nabavu roba i usluga procijenjene vrijednosti do 200.000,00 kn, odnosno za nabavu radova do 500.000,00 kn). Bagatelne nabave ukupne procijenjene vrijednosti 5.979.500,00 kn, odnose se na 71 planirani postupak ukupne procijenjene vrijednosti 5.465.000,00 kn za nabave roba, radova i usluga jednakih ili većih od 20.000,00 kn, a manjih od 200.000,00 kn za robe i usluge, odnosno manjih od 500.000,00 kn za radove. Preostala procijenjena vrijednost u iznosu 514.500,00 kn, planirana je za 29 nabava pojedinačnih vrijednosti manjih od 20.000,00 kn. Plan nabave sadrži podatke propisane odredbama članka 20. Zakona o javnoj nabavi, ali ne sadrži podatke o povezanosti nabavki s pozicijama financijskog plana, odnosno osiguranim sredstvima. Agencija vodi Registar ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma te ga objavljuje na mrežnim stranicama.

Agencija je u ožujku 2014. donijela Pravilnik o provedbi postupaka javne nabave bagatelne vrijednosti. Nabavu roba, radova i usluga prema navedenom Pravilniku, za sve ustrojstvene jedinice provodi Odjel za provođenje postupaka javne nabave. Međutim, pojedine robe, radove i usluge, čija procijenjena vrijednost nabave iznosi 1.852.000,00 kn, nije proveo navedeni Odjel, nego su ih nabavljale ustrojstvene jedinice prema svojim potrebama, što spomenutim Pravilnikom nije utvrđeno. Osoba ovlaštena za javnu nabavu nema informacije koliko su postupaka nabave provele druge ustrojstvene jedinice niti o vrijednosti nabavljenih roba, radova i usluga.

Prema izvještaju o sklopljenim ugovorima u 2014., zaključeno je 15 ugovora o nabavi roba, radova i usluga u vrijednosti 8.120.135,00 kn, s porezom na dodanu vrijednost. Nabava (bagatelna nabava) čija je procijenjena vrijednost ispod 200.000,00 kn za robe i usluge, odnosno 500.000,00 kn za radove iznosi 2.853.768,00 kn te ukupna vrijednost nabave iznosi 10.973.903,00 kn s porezom na dodanu vrijednost. Provedeno je 12 otvorenih postupka nabave za koje su zaključeni ugovori o nabavi u vrijednosti 6.352.124,00 kn (od čega dva okvirna sporazuma u vrijednosti 1.536.243,00 kn) i tri pregovaračka postupka javne nabave bez prethodne objave za koje su zaključeni ugovori u vrijednosti 1.768.011,00 kn.

Bez provedenog postupka javne nabave u 2014. su nabavljene grafičke usluge (grafička priprema i oblikovanje, tiskanje kataloga, brošura, letaka, materijala za savjetovanje) u vrijednosti 254.228,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 5. Zakona o javnoj nabavi kojom je propisano da je Agencija kao javni naručitelj obvezna primjenjivati odredbe navedenog Zakona. Prema odredbi članka 18. navedenog Zakona, za nabave robe i usluga procijenjene vrijednosti do 200.000,00 kn, odnosno za nabavu radova do 500.000,00 kn, ne primjenjuje se navedeni Zakon.

Za nabavu ručnih mjerača pomuzenog mlijeka, u veljači 2014. je proveden otvoreni postupak javne nabave. Predmet nabave je podijeljen na dvije grupe (ručni mljekomjeri i elektronski mljekomjeri). Pristigla je jedna ponuda za grupu ručni mljekomjeri procijenjene vrijednosti 350.000,00 kn.

Ponuđena cijena je iznosila 249.500,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost. Odlukom Agencije iz ožujka 2014. postupak nabave je poništen, jer prema zapisniku o pregledu i ocjeni ponuda iz dokumentacije ponuditelja nije vidljivo imaju li uređaji sve tražene tehničke uvjete, odnosno nije vidljivo koji su uređaji ponuđeni. U travnju 2014. je ponovljen otvoreni postupak javne nabave. Za ručne mjerачe pomuzenog mlijeka nije pristigla niti jedna ponuda te je natječaj poništen. U srpnju 2014. proveden je pregovarački postupak javne nabave bez prethodne objave te je izabran ponuditelj koji je sudjelovao u postupku nabave provedenom u veljači 2014. Uvidom u dokumentaciju je utvrđeno da je ponuditelj ponudio sve traženo te da u pregovaračkom postupku bez prethodne objave nisu traženi dodatni tehnički uvjeti u odnosu na prvi provedeni otvoreni postupak javne nabave.

Ugovorena je oprema jednakih karakteristika koja je ponuđena u otvorenom postupku javne nabave, ali je cijena opreme veća za 48.725,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost te ugovorena vrijednost iznosi 298.225,00 kn.

Praćenje izvršenja zaključenih ugovora nije osigurano. Zbog toga je, kod nabave roba za koje je ugovorena sukcesivna isporuka tijekom godine na temelju narudžbi, otežano pratiti izvršenje ugovora te vođenje Registra ugovora o javnoj nabavi i okvirnih sporazuma, jer nisu osigurani podaci o konačnom ukupnom iznosu plaćenom na temelju zaključenih ugovora. Prema Izjavi o fiskalnoj odgovornosti za 2014., slabosti su utvrđene kod razgraničenja ovlasti osoba koje provode postupke nabave i osoba zaduženih za praćenje izvršenja ugovornih obveza te kod praćenja izvršenja ugovora. Prema Planu otklanjanja slabosti i nepravilnosti za 2014., očekivani datum otklanjanja slabosti i nepravilnosti je 31. ožujka 2015.

Državni ured za reviziju nalaže nabavu provoditi u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi i Pravilnika o provedbi postupaka javne nabave bagatelne vrijednosti. Nalaže pratiti izvršenje zaključenih ugovora, kako bi se osigurali podaci za vođenje Registra ugovora o javnoj nabavi te radi pravodobne pripreme za provođenje novih postupaka javne nabave.

Državni ured za reviziju predlaže u planu nabave navesti podatke o osiguranim sredstvima iz financijskog plana, kako bi se ostvarila povezanost stavki plana nabave sa stavkama na kojima su osigurana sredstva za zaključivanje ugovora ili okvirnih sporazuma te kako bi plan nabave bio u funkciji upravljanja nabavom.

- 4.2. *Agencija prihvaća nalaz Državnog ureda za reviziju. U očitovanju navodi da planira izraditi proceduru praćenja izvršenja zaključenih ugovora te je u planu nabave za 2015. osigurala povezanost plana nabave s osiguranim sredstvima iz financijskog plana. Nadalje, navodi da su postupci nabave mljekomjera provedeni prema zakonskim mogućnostima. Tijekom pregovaračkog postupka s dobavljačem je detaljno utvrđena tehnička specifikacija koju mora zadovoljavati uređaj. Uspoređivanje ponuđenih cijena ručnih mjerачa pomuzenog mlijeka u prvom i trećem postupku javne nabave nije opravdano, jer za uređaje u prvom provedenom postupku ponuditelj nije dao nikakva jamstva o kojem se uređaju radi (slika, prospekt) s cijenom uređaja koji po kvaliteti odgovara potrebama Agencije. Također, Agencija navodi da se je kod nabave grafičkih usluga (grafička priprema i oblikovanje, tiskanje kataloga, brošura, letaka, materijala za savjetovanja) radilo o različitim vrstama materijala malih pojedinačnih vrijednosti, koji su se nabavljali po potrebi, tijekom cijele godine provođenjem postupaka javne nabave bagatelnih vrijednosti.*

- 4.3. Državni ured za reviziju ostaje kod nalaza u vezi provođenja postupaka javne nabave. U vezi nabave mljekomjera Agencija nije dokumentacijom potvrdila činjenice koje navodi u očitovanju. S obzirom da je planom nabave Agencija planirala nabavu grafičkih usluga procijenjene vrijednosti 199.500,00 kn te spomenute usluge planom nabave nisu planirane po vrstama malih pojedinačnih vrijednosti, a godišnja vrijednost nabave iznosi 254.228,00 kn bez poreza na dodanu vrijednost, Agencija je trebala za nabavu do planiranog iznosa postupiti u skladu s odredbama Pravilnika o provedbi postupaka javne nabave bagatelne vrijednosti, a iznad navedenog iznosa provesti postupak nabave u skladu s odredbama Zakona o javnoj nabavi.

III. MIŠLJENJE

1. Na temelju odredbi članaka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju, obavljena je financijska revizija Agencije za 2014. Revizijom su obuhvaćeni financijski izvještaji i poslovanje. Izraženo je uvjetno mišljenje.
2. Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora. Planirana je i obavljena s ciljem da pruži razumno uvjerenje jesu li financijski izvještaji sastavljeni prema računovodstvenim propisima i standardima, a poslovanje usklađeno sa zakonima i drugim propisima.
3. Sljedeće činjenice su utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja:
 - Višak prihoda na koncu 2014. nije pravilno utvrđen. U Izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima za 2014., višak prihoda i primitaka raspoloživ u sljedećem razdoblju iskazan je u iznosu 14.884.476,00 kn, u glavnoj knjizi i bilanci sa stanjem 31. prosinca 2014. u iznosu 13.491.347,00 kn, a utvrđen je u iznosu 12.764.604,00 kn, što je za 2.119.872,00 kn manje od iskazanog u Izvještaju o prihodima i rashodima, primicima i izdacima, odnosno za 726.743,00 kn manje od iskazanog u glavnoj knjizi i Bilanci.
U financijskim izvještajima i glavnoj knjizi potraživanja od kupaca su iskazana u iznosu 17.573.311,00 kn, od čega dospjela potraživanja iznose 8.715.397,00 kn. Na neplaćene i nepravodobno plaćene račune nisu obračunavane zatezne kamate. U okviru izvanbilančnih zapisa nije evidentirana imovina dobivena od Republike Hrvatske na korištenje (zemljište dobiveno od Republike Hrvatske radi prava građenja, kao i zgrade koje se nalaze na dobivenom zemljištu). Vrijednost spomenutih nekretnina nije procijenjena. Spomenuta imovina nije obuhvaćena godišnjim popisom za 2014.
Godišnjim popisom imovine i obveza za 2014. popisano je 2 884 jedinica dugotrajne imovine, a nisu popisne 272 jedinice, od kojih se 251 odnosi na opremu koju koriste poljoprivredni proizvođači. Popisane su obveze u iznosu 1.787.173,00 kn, a nisu popisane obveze za zaposlene i ostale tekuće obveze, koje su evidentirane u glavnoj knjizi u iznosu 4.692.406,00 kn. Odluka o rezultatima popisa imovine i obveza za 2014. nije donesena, knjigovodstveno stanje nije usklađeno sa stanjem utvrđenim popisom, stoga svrha popisa nije postignuta.
Prihodi po posebnim propisima su ostvareni u iznosu 30.356.062,00 kn. Od navedenog iznosa je nakon obavljene usluge, neposredno na terenu poljoprivrednim proizvođačima u gotovini naplaćeno 7.115.685,00 kn ili 23,4 %. Za navedeno raspolaganje gotovinom nije ustrojeno blagajničko poslovanje. (točka 1. Nalaza)
4. Djelokrug rada Agencije je utvrđen odredbama Uredbe o Hrvatskoj poljoprivrednoj agenciji i Statutom. Ciljevi Agencije su promicanje poljoprivredne proizvodnje, a glavne djelatnosti su razvoj stočarske proizvodnje, upravljanje državnim registrima stoke, kontrola kvalitete stočarskih proizvoda te tehnička i stručna potpora sustavima plaćanja u poljoprivredi i ruralnom razvoju. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja ministarstvo nadležno za poslove poljoprivrede. Koncem 2014. Agencija je imala 323 zaposlenika.

Do 1. listopada 2014. vršitelj dužnosti ravnatelja Agencije je bio dr. sc. Zdravko Barać, a od 1. listopada 2014. i u vrijeme obavljanja revizije ravnateljica je dr. sc. Marija Vukobratović. Izvori sredstava za obavljanje djelatnosti su prihodi iz državnog proračuna i prihodi po posebnim propisima. Za 2014. su ostvareni ukupni prihodi u iznosu 63.751.481,00 kn, rashodi u iznosu 55.449.728,00 kn, te višak prihoda iznosi 8.301.753,00 kn. Od ukupno ostvarenih prihoda, vrijednosno najznačajniji su prihodi iz državnog proračuna u iznosu 32.870.672,00 kn ili 51,6 % i prihodi po posebnim propisima u iznosu 30.356.062,00 kn ili 47,6 %, koji su ostvareni pružanjem usluga poljoprivrednim proizvođačima. Vrijednosno najznačajniji rashodi su ostvareni za zaposlene u iznosu 32.910.013,00 kn ili 59,4 % i za materijalne rashode u iznosu 20.105.644,00 kn ili 36,3 %. Vrijednost ukupne imovine, kao i obveza i vlastitih izvora iskazana je u iznosu 44.101.988,00 kn i u odnosu na stanje početkom 2014. je veća za 13.962.918,00 kn ili 46,3 % zbog povećanja potraživanja za prihode poslovanja. Potraživanja na koncu 2014. su iskazana u iznosu 30.113.941,00 kn i u odnosu na početak 2014. su veća za 84,7 %. Ukupne obveze koncem 2014. su iskazane u iznosu 6.479.579,00 kn i u odnosu na početak 2014. su veće za 16,6 %. Revizijom utvrđene nepravilnosti i propusti, koje se odnose na računovodstveno poslovanje, dijelom su posljedica nezadovoljavajućeg funkcioniranja unutarnjih kontrola te su utjecale na izražavanje uvjetnog mišljenja.